O predstojećim izborima za Europski parlament

1. Hrvatska i Europa. Europska unija, nastala nakon dvaju strašnih svjetskih ratova, na poticaj hrabrih političara, zauzetih kršćana R. Schumana, K. Adenauera i A. De Gasperija, u prvi mah kao »negacija moći« i način onemogućavanja ratova na kontinentu – koji se je sve do kraja XV. stoljeća nazivao jednostavno Christianitas, prostor kršćanstva – polako je izrastala u sve veću zajednicu država i građana. Istodobno, sve je širi i okvir suradnje na područjima na kojima je Unija djelotvornija od država članica zasebno, a sve prema načelu supsidijarnosti, koji su kršćani promicali još od socijalne enciklike Pija XI. Quadragesimo anno (1931.), kao odgovor na agresivna presizanja totalitarizama u odnosu na prava osoba i »posredovnih zajednica«.

Hrvatska pripadnost Europi, njezinim vrijednostima i uljudbi, kulturi i pravu, tijekom povijesti bila je neupitna, premda je europska briga za Hrvatsku i hrvatski narod u prošlosti, pa i onoj bližoj, mnogo puta zakazala. Ta hrvatska, pretežito jednostrana, ljubav za Europu mira, demokracije i solidarnosti prerasla je ipak u institucionalne veze, pa je Republika Hrvatska 1996. godine, nakon dûga čekanja, bila primljena prvo u političku integraciju Vijeća Europe (VE), a zatim je, voljom svojih građana, od 1. srpnja 2013. godine postala 28. država članica Europske unije (EU). Put Hrvatske prema tim integracijama bio je dug i trnovit – više od dvije godine čekanja pred vratima VE i najduži, osmogodišnji »pregovori« za pristup u EU – pa se ne treba čuditi što je s vremenom došlo i do pada hrvatskoga početna oduševljenja za te integracije.

2. Današnji izazovi. Danas se građani u državama članicama Europske unije nalaze pred svibanjskim izborima za Europski parlament, i to sa svim dvojbama i strahovima u odnosu na pokrenute promjene posljednjih četiriju desetljeća, kao i na sposobnost Unije i država članica da na njih odgovore u duhu svojih vrijednosti. Te promjene danas ugrožavaju ljudsku osobu i dostojanstvo čovjeka, koje proizlazi iz rada i stvaralaštva. Nesmiljeno uništavanje neobnovljivih bogatstava i biološke raznovrsnosti – tih dobara univerzalne namjene, za sve ljude i sve naraštaje – kao i klimatske promjene koje ono rađa, stavljaju svijet i Europu pred pitanje odgovornosti za stvoreno i za naraštaje koji dolaze.

Te su promjene do te mjere snažne i složene da je za njih potrebno tražiti zajedničko rješenje. Rad i homo faber postali su roba, i to nestalna i nesigurna; priroda rada se izmijenila i pogoršala, ne samo zbog novih tehnologija, nego i zbog nezasitnosti kapitala i sve šire hedonističke sebičnosti; kapital je zadobio sigurnost i prednost pred radom i čovjekom

radnikom; novac je prestao biti sredstvom razmjene i postao je dominirajućom robom; plaća za rad sve manje omogućuje dostojan život; siromaštvo, zaposlenih i nezaposlenih, stalno se povećava posvuda u svijetu, kao i razlike između bogatih i siromašnih; nezaposlenih jest sve manje, ali zaposleni rade sve dulje i sve nesigurnije za svoju sutrašnjicu i svojih obitelji.

3. Tražiti nova rješenja. Pred takvim brzim promjenama, današnja se politika pokazuje presporom, a države svaka za sebe – neučinkovitima. To vrijedi i za Hrvatsku, kao i za države u njezinu okruženju. Za sve teške i brojne nove pojave i njihovu regulaciju potrebno je tražiti globalnija rješenja, posebice ona zasnovana na europskim vrijednostima kršćanskih korijena, a s ciljem zaštite sloboda i prava, kao i »integralnog razvoja ljudske osobe«, na čemu inzistira socijalni nauk Crkve i brojne enciklike posljednjih papâ. Ljudsko dostojanstvo i autonomija osobe, te krovne i povezne kršćanske i općeljudske vrjednote, moraju postati kriterijem i imperativom prilagodbi i promjena u Europskoj uniji. Danas su stoga potrebna dva odlučna zaokreta. Kao prvo, europska načela »socijalne tržišne ekonomije«, socijalnog dijaloga, kao i »stupa socijalnih prava« moraju postati, na dugu stazu, kamenom temeljcem Europske unije, koji se može ostvariti politikom uzajamnosti/solidarnosti, konvergencije i napretka. Osim toga, Europska unija mora osnažiti svoju, za sada još uvijek u začecima, zajedničku vanjsku i obrambenu politiku, kao jamstvo snage i obrane te njezina održanja i utjecaja u svijetu.

4. Građansko pravo i dužnost. Prije pet godina hrvatski su građani prvi put izabrali svoje zastupnike za Europski parlament koji je, s Vijećem ministara, postao stvarni zakonotvorac Europske unije, koja je danas prostor visokih normi zaštite demokracije i ljudskih prava, socijalne politike i okoliša. Hrvatski su građani danas ponovno pred pravom i dužnošću izbora zastupnika za taj Parlament. Komisija stoga poziva katoličke vjernike, druge kršćane i vjernike općenito, kao i sve građane Republike Hrvatske da se, vodeći računa o okolnostima vremena i teškoćama koje nosi budućnost, a svjesni svoje građanske dužnosti izbora hrvatskih narodnih zastupnika za Europski parlament, informiraju o programima kandidata te sudjeluju na tim izborima na dobro domovine i Europe, kao i svijeta – za naraštaje koji dolaze.

U Zagrebu, 22. svibnja 2019.

+ Đuro Hranić

nadbiskup đakovačko-osječki

predsjednik Komisije HBK-a »Iustitia et pax«